

Minister Zdrowia

Warszawa, 31 marca 2022

OITK.405.28.2022.JO

Pan
Aleksander Pociąg
Przewodniczący
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z pismem w sprawie petycji dotyczących wprowadzenia ulgowych przejazdów w środkach publicznego transportu zbiorowego dla osób odznaczonych tytułem „Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu” oraz „Zasłużony Dawca Przeszczepu”, proszę o przyjęcie poniższego.

Kwestię ewentualnego wprowadzenia proponowanych ulg na przejazdy w środkach publicznego transportu zbiorowego dla ww. grup co do zasady należy ocenić pozytywnie. Zgodnie jednak z ustawą o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów¹ za pobrane od dawcy komórki, tkanki lub narządy nie można żądać ani przyjmować zapłaty, innej korzyści majątkowej lub korzyści osobistej. Możliwość skorzystania przez dawców komórek, tkanek lub narządów z ulgowych lub bezpłatnych przejazdów nie powinna być zatem rozpatrywana w kategorii zapłaty za dawstwo lecz docenienia ich czynu. Należy wskazać, że niektóre samorządy wprowadziły już możliwość skorzystania z bezpłatnych przejazdów w komunikacji miejskiej dla osób odznaczonych tytułem „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu”, np. Warszawa, Wrocław, Kielce czy Płock. Jednocześnie informuję, że odznakę „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu” do końca 2021 r. odebrało 2182 dawców (od 2009 r., w którym po raz pierwszy odznaczono dawców wskazaną odznaką).

¹ Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2134)

Odnosząc się do kwestii krwiodawstwa, to jest to misja i odpowiedzialność. Świadomość uratowania komuś życia jest jedną z najistotniejszych wartości honorowego krwiodawstwa.

Zasłużonemu Honorowemu Dawcy Krwi i Honorowemu Dawcy Krwi przysługuje:

- ✓ zwolnienie od pracy w dniu, w którym oddaje krew, i na czas okresowego badania lekarskiego dawców krwi na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
- ✓ zwrot utraconego zarobku na zasadach wynikających z przepisów prawa pracy,
- ✓ zwrot kosztów przejazdu do jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi na zasadach określonych w przepisach w sprawie diet i innych należności z tytułu podróży służbowych na obszarze kraju; koszt przejazdu ponosi jednostka organizacyjna publicznej służby krwi,
- ✓ posiłek regeneracyjny,
- ✓ możliwość odliczenia od podatku dochodowego darowizny w wysokości iloczynu kwoty rekompensaty,
- ✓ bezpłatne zaopatrzenie w leki objęte wykazami do wysokości limitu finansowania – dotyczy ZHDK,
- ✓ uprawnienia do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej (w tym do leczenia sanatoryjnego) oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach – dotyczy ZHDK.

Dodatkowo w dniu 25 stycznia 2021 r. opublikowana została ustawa², nadająca dodatkowe uprawnienia m.in. Honorowym Dawcom Krwi i jej składników. W przedmiotowej ustawie zawarte są zapisy, że w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii honorowemu dawcy krwi, który oddał krew lub jej składniki, w tym osocze po chorobie COVID-19 (zatem nie tylko po chorobie COVID-19) przysługuje zwolnienie od pracy oraz zwolnienie od czynności służbowych w dniu, w którym oddał krew lub jej składniki oraz w dniu następnym. Uprawnienie to przysługuje wszystkim honorowym dawcom krwi i jej składników, niezależnie od rodzaju donacji, od dnia 26 stycznia 2021 r. i obowiązuje, jak wskazano powyżej, w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. Wyżej przywołana ustawa uwzględnia także ulgę, w wysokości 33% na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego, dla honorowych dawców krwi, którzy oddali co najmniej 3 donacje krwi lub jej składników, w tym osocze po chorobie COVID-

² Ustawa z dnia 21 stycznia 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 159)

19. Uprawnienie do korzystania z ulgi na przejazdy przysługuje przez 6 miesięcy od dnia wystawienia zaświadczenia, a także przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy w przypadku oddania co najmniej 3 donacji krwi lub jej składników, w tym osocze po chorobie COVID-19, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Warunkiem skorzystania z ulgi jest wydane zaświadczenie potwierdzające oddanie co najmniej 3 donacji krwi lub jej składników, w tym osocze po chorobie COVID-19, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego. Jednocześnie przedmiotowa ustawa rozszerza, w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, katalog osób uprawnionych do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach o dawców krwi, którzy oddali co najmniej 3 donacje krwi lub jej składników, w tym osocza po chorobie COVID-19. Uprawnienie przysługuje przez 12 miesięcy od dnia wystawienia zaświadczenia.

Powyższe zmiany są wynikiem panującej sytuacji, która potwierdziła, że Honorowi Dawcy Krwi są filarem krwiolecznictwa w Polsce. Mimo licznych ograniczeń i niedogodności związanych z koniecznością działania w reżimie sanitarnym każdego dnia czynnie włączają się w ratowanie zdrowia i życia innych ludzi. Taka postawa wymaga szczególnego wyróżnienia.

Niezależnie od powyższego prowadzone są prace nad projektem ustawy o krwiodawstwie i krwiolecznictwie, który ma zastąpić dotychczasową ustawę o publicznej służbie krwi. Główne zmiany procedowanego projektu obejmują m.in. dodatkowe odznaczenia i uprawnienia dla Dawców, którzy oddali 40/50 litrów krwi, bądź odpowiadającej tej objętości ilość jej składników.

Ponadto należy mieć na uwadze, że krwiodawstwo w Polsce, podobnie jak w całej Europie, jest honorowe i dobrowolne i nie może ono pociągać za sobą jakiegokolwiek gratyfikacji finansowej. Dlatego też każda decyzja o ewentualnym rozszerzeniu uprawnień przysługujących Honorowym Dawcom Krwi podejmowana jest w kontekście obowiązujących przepisów prawa zarówno krajowego, jak i europejskiego, które jednoznacznie stanowi, że „oddawanie krwi, osocza lub składników krwi jest uważane za dobrowolne i nieodpłatne, jeżeli jest dokonywane przez osobę z jej własnej woli i nie daje podstaw do jakiegokolwiek zapłaty w formie pieniężnej lub w jakiegokolwiek równoważnej postaci. Wyłącza to również przyznanie wynagrodzenia w formie wypoczynku, który wykracza poza czas odpowiednio konieczny do oddania krwi i dojazdu. Drobne dowody uznania, napoje i zwrot kosztów podróży są zgodne

z pojęciem dobrowolnego i nieodpłatnego oddawania krwi”. Przysługujące na chwilę obecną uprawnienia dla Honorowych Dawców Krwi należy rozpatrywać nie w kontekście głównych przesłanek determinujących donację, a dowodów uznania i wdzięczności za oddaną krew i jej składniki. Decyzja o oddaniu krwi powinna wynikać z chęci dzielenia się z innymi, nie zaś z kalkulacji zysków. Krew nie jest produktem, jest darem dla drugiego człowieka. Doświadczenia wielu krajów wskazują, że pozyskiwana, w ramach honorowego krwiodawstwa, krew i jej składniki gwarantuje pełne bezpieczeństwo i ochronę zdrowia zarówno dawców, jak i biorców krwi, którzy są filarem krwiolecznictwa. Należy pamiętać, że biorcami krwi są osoby chore, dlatego niezwykle istotne jest, aby pobudki związane z oddawaniem krwi wynikały z potrzeby serca i były szlachetne oraz świadome.

Z poważaniem
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Maciej Miłkowski
Podsekretarz Stanu

/dokument podpisany elektronicznie/